

**Educació, escola i territori**

Codi: 101160  
Crèdits: 6

| Titulació          | Tipus | Curs | Semestre |
|--------------------|-------|------|----------|
| 2500262 Sociologia | OT    | 4    | 0        |

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

**Professor/a de contacte**

Nom: Maribel García Gracia  
Correu electrònic: Maribel.Garcia@uab.cat

**Utilització d'idiomes a l'assignatura**

Llengua vehicular majoritària: català (cat)  
Grup íntegre en anglès: No  
Grup íntegre en català: Sí  
Grup íntegre en espanyol: No

**Equip docent**

Rafael Merino Pareja

**Prerequisits**

És recomanable haver cursat l'assignatura de Sociologia de l'Educació.

**Objectius**

Abordar l'anàlisi de la realitat educativa d'un territori utilitzant els coneixements i eines d'anàlisi pròpies de la sociologia de l'educació i de la intervenció en polítiques socials d'àmbit local. Es procura, així, una aproximació aplicada dels marcs teòrics i conceptuals a la realitat sociopolítica de l'educació, tant a l'àmbit formal com no formal.

Els objectius concrets són els següents:

- Saber aplicar els fonaments teòrics de la sociologia de l'educació i de les polítiques d'educació a la diagnosi socio-educativa d'un territori concret.
- Reconèixer, en un territori local concret, les principals problemàtiques educatives com a síntesi de la mirada sociopolítica.
- Desenvolupar capacitat crítica sobre les problemàtiques educatives actuals.
- Comprendre l'origen, les conseqüències i els límits socials, legislatius i polítics que emmarquen la intervenció socioeducativa en l'àmbit local.

**Competències**

- Analitzar problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques i de situacions de conflicte reconeixent la complexitat dels fenòmens socials i de les decisions polítiques que afecten la democràcia, els drets humans, la justícia social i el desenvolupament sostenible.

- Aplicar els conceptes i els enfocaments de la teoria sociològica, especialment les explicacions de les desigualtats socials entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics, a la posada en pràctica de les polítiques públiques i a la resolució de les situacions de conflicte.
- Avaluar les aportacions dels enfocaments sociològics a l'estudi de la cultura, l'educació, la interacció entre societat i medi ambient, la política social i el treball.
- Buscar fonts documentals a partir de conceptes.
- Demostrar que es comprenen els enfocaments de la teoria sociològica, així com els diversos vessants, interpretacions i el context històric.
- Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant i tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

## Resultats d'aprenentatge

1. Buscar fonts documentals a partir de conceptes.
2. Comparar els diferents enfocaments teòrics sobre l'educació.
3. Comparar la lectura dels fenòmens educatius des de diferents ideologies presents en la realitat social d'Espanya i de Catalunya, i
4. Definir els conceptes sociològics adequats per interpretar els fenòmens educatius i escolars.
5. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
6. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
7. Discriminar les explicacions de les desigualtats educatives entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics que aquests actors donen per descomptades.
8. Distingir els conceptes sociològics sobre l'educació que adopten els actors implicats en el sistema educatiu.
9. Distingir els conceptes sociològics, així com els mètodes i les tècniques de recerca social comunament utilitzats per analitzar l'educació.
10. Distingir els fenòmens socials subjacents a les polítiques i els conflictes educatius.
11. Distingir les interpretacions socials de l'educació d'acord amb aquests enfocaments.
12. Expressar els debats al voltant d'aquests enfocaments, pel que fa a l'educació.
13. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
14. Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
15. Relacionar els enfocaments teòrics amb els debats sobre l'ordre social, la desigualtat i les estratègies socials.
16. Relacionar les explicacions de les desigualtats educatives amb els debats teòrics i metodològics generals.
17. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

## Continguts

1. Introducció. Anàlisi de les polítiques educatives locals i àmbits d'intervenció.
  - 1.1. Polítiques educatives locals i àmbits d'intervenció
  - 1.2. Anàlisi i avaluació dels programes, recursos i serveis socio-educatius en el territori.
  - 1.3. Les desigualtats educatives en el territori. Segregació nurbana i escolar.
2. Marcs normatius i competencials de les administracions

- 2.1. Marc normatiu i d'ordenament del Sistema Educatiu a Espanya i Catalunya.
- 2.2. Les competències (i incumbències) de l'administració local.
- 2.3. Les polítiques educatives i la governança multinivell a Europa.
- 3. L'Escola i el seu context immediat.
- 3.1. La participació a l'escola. El paper de les AMPAS. Els Consells Escolars. Les Comunitats d'Aprenentatge.
- 3.2. Escola i Entorn: Els Plans locals i els Plans Educatius d'Entorn: Cap a la intersectorialitat de les polítiques?
- 3.3. La ciutat educadora: La ciutat dels infants. Els Projectes Educatius de Ciutat i la Carta de Ciutats Educadores
- 4. L'Escola i el Territori.
- 4.1. Marc conceptual i criteris d'intervenció per l'acompanyament a les transicions educatives: la perspectiva biogràfica i de cicle de vida.
- 4.2. La petita infància.
- 4.3. L'escolaritat obligatòria
  - 4.3.1. Acompanyament a la transició de l'escola primària a la secundària: Reforç escolar i millora de l'èxit
  - 4.3.2. Els plans locals contra l'absentisme escolar i la millora de l'èxit
- 4.4. Els dispositius locals d'acompanyament a les transicions després de l'escola obligatòria
  - 4.4.1. Itineraris educatius, formatius i d'abandonament escolar.
  - 4.4.2. Els programes de "Segona Oportunitat"
  - 4.4.3. La Formació professional i els mercats locals de treball
  - 4.4.4. La Formació Professional Dual.
- 4.5. La formació continuada
  - 4.5.1 "Life Long Learning".
  - 4.5.2. Formació per a la inserció laboral.
  - 4.5.3. Educació i ciutadania.

## **Metodologia**

Les classes s'estructuren en tres tipus d'activitats:

- 1. Exposicions per part del professorat dels continguts i qüestions bàsiques del temari. Es realitza amb tot el grup classe i permet la identificació de les principals problemàtiques i l'exposició dels principals continguts a través d'una participació oberta i activa per part dels estudiants.
- 2. Seminaris de treball.
- 3. Presentacions dels treballs per part de l'alumnat.

Més enllà de les sessions presencials es demanarà treball autònom per a l'elaboració del treball de curs i la preparació de seminaris i presentacions.

La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries

## Activitats formatives

| Títol                                            | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|--------------------------------------------------|-------|------|--------------------------|
| Tipus: Dirigides                                 |       |      |                          |
| Exposicions professorat                          | 30    | 1,2  | 2, 4, 6, 8, 9, 11, 15    |
| Seminaris                                        | 15    | 0,6  | 1, 2, 4, 5, 6, 9, 10, 13 |
| Tipus: Supervisades                              |       |      |                          |
| Tutorització i seguiment del treball             | 30    | 1,2  | 2, 6, 8, 9, 12, 16       |
| Tipus: Autònomes                                 |       |      |                          |
| Lectures, treball de camp, elaboració d'informe. | 75    | 3    | 1, 2, 4, 10, 11, 14, 15  |

## Avaluació

L'avaluació serà continuada i es farà en base a les següents evidències:

- Elaboració i lliurament d'un "*portfoli*" d'aprenentatges (20%)
- La realització d'un treball de curs sobre un territori, que tindrà una part de treball grupal (25%) i una part de treball individual, d'identificació i anàlisi d'un programa, recurs o servei socioeducatiu del territori escollit (25%).
- La presentació oral del treball, que constarà d'una part col·lectiva (15%) i d'una part individual (15%).

Els temes del treball es pactaran amb cada estudiant i es localitzarà en un municipi petit o mitjà o un districte d'una gran ciutat.

Per tal de superar l'assignatura cal tenir una mitjana igual o superior a 5. Per tal de poder fer mitjana amb les activitats d'avaluació cal treure al menys un 5 en cadascuna de les evidències empíriques que integren el sistema d'avaluació. L'assistència a classe és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes, per acollir-se a la modalitat d'avaluació continuada.

Les notes de les activitats d'avaluació estaran disponibles en els vint dies hàbils posteriors a la seva presentació.

Per participar a la recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura.

A partir de la segona matrícula, l'avaluació de l'assignatura podrà consistir en una prova de síntesi que permeti l'avaluació dels resultats d'aprenentatge previstos en la guia docent de l'assignatura. En aquest cas, la qualificació de l'assignatura correspondrà a la qualificació de la prova de síntesi.

La copia o plagi constitueixen un delicte que pot representar suspendre l'assignatura. Es considerarà que un treball, activitat està "*copiat*" quan reproduceix tot o una part del treball d'un/a altre/a company/a.

Es considerarà que un treball o activitat està "*plagiat*" quan es presenta com a propi una part d'un text d'un autor sense citar les fonts, independentment que les fonts originàries siguin en paper o en format digital. (més informació sobre plagi a [http://wuster.uab.es/web\\_argumenta\\_obert/unit\\_20/sot\\_2\\_0\\_1.html](http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_0_1.html)).

Excepcionalment, i previ acord amb el professorat, l'alumnat podrà acollir-se a una modalitat d'avaluació no presencial, que constarà d'un treball individual i un examen. Cadascuna d'aquestes evidències d'avaluació comptarà un 50% de la nota final. L'examen es farà en la data estipulada segons calendari de la facultat.

## Activitats d'avaluació

| Títol                      | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                              |
|----------------------------|-----|-------|------|-------------------------------------------------------|
| Exposició del treball      | 30  | 0     | 0    | 4, 5, 6, 10, 13, 14, 15, 16, 17                       |
| Lliurament Portfoli        | 20  | 0     | 0    | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17 |
| Treball sobre un territori | 50  | 0     | 0    | 2, 4, 5, 7, 12, 14, 15, 16, 17                        |

## Bibliografia

Ajuntament de Barcelona (1990) La Ciutat Educadora. ISBN: 84-7609.397-7 653 pp.

Ajuntament de Barcelona (1999) Per una ciutat compromesa amb l'Educació. Institut Municipal d'educació. Ajuntament de Barcelona. Vol. 1. 503 pp. [http://www.diba.cat/documents/113230/113692/abs\\_acomp\\_esc.pdf](http://www.diba.cat/documents/113230/113692/abs_acomp_esc.pdf)

ALBAIGÈS, B. (2012). "Desigualtats territorials i corresponsabilitat dels ajuntaments en el desplegament de polítiques educatives" dins Leonardo Díaz, ed. Polítiques públiques dels municipis catalans, Barcelona: Fundació Carles Pi i Sunyer. [http://ddd.uab.cat/pub/pub/llibres/2012/90296/polpubmuncat\\_a2012.pdf](http://ddd.uab.cat/pub/pub/llibres/2012/90296/polpubmuncat_a2012.pdf)

ALEGRE, M.A. i BENITO, R. (2013). "Climes i (sobretot) cultures escolars: Com s'expliquen i què permeten explicar" dins Carme Gómez-Granell i Pau Marí-Klose (Dirs.) Infància, Adolescència i Família: una anàlisi del Panel de Famílies i Infància. IV Informe del CIIMU 2012. Barcelona: CIIMU. [http://www.ciimu.org/images/stories/CIIMU/newsletters/IV\\_Informe\\_CIIMU\\_complet\\_def.pdf](http://www.ciimu.org/images/stories/CIIMU/newsletters/IV_Informe_CIIMU_complet_def.pdf)

ALVIRA MARTIN, F. (1996) Metodología de evaluación de programas. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.

BENITO, R. I GONZÀLEZ, I. (2007). "Lògiques de tria escolar" dins Ricard Benito i Isaac González. Processos de segregació escolar a Catalunya. Fundació Jaume Bofill. <http://www.fbofill.cat/sites/default/files/464.pdf>

BOLIVAR, A (Coord) (2009). Absentismo y abandono escolar. Políticas y buenas prácticas. En Monográfico Escuela. Pp. 3-23. [https://www.researchgate.net/profile/Antonio\\_Bolivar/publication/286884137\\_Absentismo\\_y\\_abandono\\_escolar\\_F](https://www.researchgate.net/profile/Antonio_Bolivar/publication/286884137_Absentismo_y_abandono_escolar_F)

Carta de Ciutats Educadores. <http://www.bcn.cat/edcities/aice/adjunts/Carta%20Ciutats%20Educadores%20%202004.pdf>

COMASSABAT, M. (Dir) (2014). Llibre blanc de la participació de les famílies a l'escola. Fundació Jaume Bofill. Col.lecció Informes Breus, núm.554. <http://www.fbofill.cat/sites/default/files/593.pdf>

DIBA (2014) Panel de polítiques Educatives Locals. <http://www.diba.cat/documents/113226/127467/pel2014.pdf/01919ae4-3da0-405a-9655-56e2ead6da7a>

FUNES I ARTIAGA, J. (2008). "L'acompanyament educatiu dels infants i adolescents, de les seves famílies, de les escoles, des del municipi". De Prop: Revista de política educativa local, núm. 26.

GARCIA GRACIA, M (2009). Marc teòric i metodològic per al desenvolupament de plans d'absentisme i acompanyament a l'escolarització. Àrea d'Educació de la Diputació de Barcelona. 85 p. [http://www.diba.cat/web/educacio/recursos/publica/publicacions/p\\_a\\_edu](http://www.diba.cat/web/educacio/recursos/publica/publicacions/p_a_edu)

GARCIA GRACIA, M (2013) "La evaluación de los proyectos de mejora de la escolarización y lucha contra el absentismo" a Absentismo y Abanono escolar. La persistencia de una problemática escolar y social. Ed Síntesis, Madrid,196 pp

GARCIA GRACIA, M (2013) Absentismo y abandono escolar. La persistencia de una problemática escolar y social. Ed. Síntesis. Madrid, 196 pp

GARCIA GRACIA, M (2014) "Itineraris d'abandonament escolar prematur i acompanyament a les transicions després de l'escola obligatòria". REVISTA FÒRUM. Organització i Gestió Educativa. Núm.035 - Setembre,- Desembre 2014.  
<http://forum.grao.com/revistes/forum/35-l-abandonament-escolar-prematur/itineraris-d-abandonament-escolar-pr>

GARCIA GRACIA, M (2016) L'acompanyament a les transicions educatives coma a política contra l'abandonament escolar prematur i la millora de l'èxit. A Revista catalanba de Pedagogia. Vol. 10. Pp.33-45.  
<http://revistes.iec.cat/index.php/RCP/article/view/142220>

GARCÍA, M. (2007). "El papel de los Municipios en las Políticas de Educación Inclusiva". Revista Guix.núm. 332, febrer 2007.  
<http://guix.grao.com/revistas/guix/332-experiencies-per-la-practica/el-paper-dels-municipis-en-les-politiques-d-ed>

GARCIA, M. MERINO, R.(2009). "Las transiciones de los adolescentes después de la escuela obligatoria. Cambios sociales y respuestas socioeducativas en el territorio" Revista de Educación Social, núm. 42 (47-60)<https://dialnet.unirioja.es/ejemplar/229989>

GARCÍA, M., CASAL, J., MERINO, R., SÁNCHEZ-GELABERT, A. (2013). "Itinerarios de abandono escolar y transiciones tras la Educación Secundaria Obligatoria", Revista de Educación -22(Madrid), 361.  
<http://www.mecd.gob.es/revista-de-educacion/numeros-revista-educacion/numeros-anteriores/2013/re361.html>

IVALUA. AVALUACIO PLANS EDUCATIUS ENTORN <http://www.ivalua.cat/generic/static.aspx?id=669>  
[http://www.ivalua.cat/documents/1/16\\_02\\_2010\\_10\\_18\\_20\\_Guia1\\_Introduccio\\_Abril2009versiorevisada\\_final.pdf](http://www.ivalua.cat/documents/1/16_02_2010_10_18_20_Guia1_Introduccio_Abril2009versiorevisada_final.pdf)

Ley 15/2014, de 16 de septiembre, de racionalización del Sector Público y otras medidas de reforma administrativa [https://www.boe.es/diario\\_boe/txt.php?id=BOE-A-2014-9467](https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2014-9467)

Ley 7/1985, de 2 de abril, reguladora de las Bases del Régimen Local.  
<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1985-5392&p=20131230&tn=2>

Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación.  
<https://www.boe.es/boe/dias/2006/05/04/pdfs/A17158-17207.pdf>

Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa.  
[https://www.boe.es/diario\\_boe/txt.php?id=BOE-A-2013-12886](https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2013-12886)

MARÍ-KLOSE,, M. [coo.] (2010) Acompanyament a l'escolaritat. Pauta per un model local de referència. Diputació de Barcelona. Area de Presidencia

MARÍ-KLOSE, P., MARÍ-KLOSE, M., MARANZANA, L., GRANADOS, F. (2010). Adolescents a Barcelona: estils de vida, àmbit educatiu i conductes relacionades amb la salut Capítol 2: Relacions personals entre els adolescents i els seus progenitors. (pp. 13-33), Barcelona: CIIMU.  
<http://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxiu-documents/Adolescents%20a%20Barcelona>

MARTÍN CRIADO, E., RÍO, M.A., CARVAJAL SORIA, P. (2014). "Prácticas de socialización y relaciones con la escolaridad de las familias más alejadas de la norma escolar." Revista de la Asociación de Sociología de la Educación, 7(2). <http://rase.ase.es/index.php/RASE/article/view/335>

PEDRÓ, F. (2009).Descentralització i municipalització de l'educació als països de l'OCDE Àrea d'Educació de la Diputació de Barcelona. CERI-OCDE

PLANDIURA, R (2009). "La Llei d'educació des del món local". De Prop: Revista de política educativa local, núm. 32.

ROSSI, P.H.; LIPSEY, M.W.; FREEMAN, H.E. Evaluation: a systematic approach. 7th ed. London: SAGE, 2004.

SÍNDIC DE GREUGES (2008). Informe extraordinari: La segregació escolar a Catalunya. Capítol 3: Anàlisi de la segregació escolar a Catalunya: El cas de l'alumnat immigrat. pp. 21-37.[http://www.sindic.cat/site/unitFiles/2266/segregacio\\_escolar\\_web.pdf](http://www.sindic.cat/site/unitFiles/2266/segregacio_escolar_web.pdf)

VALLES, M. (2000): Técnicas cualitativas de investigación social. Madrid, Síntesis.

VVAA (2009) La familia y la participación,. Monográfico Escuela.  
<http://lnx.educacionenmalaga.es/valores/files/2011/12/Revista-Escuela-OCTUBRE-2009.pdf>